

חשבתני שאני לא יוצא מזה /

ירמי משוחח עם שלמה וולדמן

- "בהשוואה לרמת יוחנן היו התנאים כשפלים יותר טובים, האקלים למשל, גם כשהיה יורד גשם, אפשר היה תיכף למחרת להוציא את הפרות לחצר, היו פחות בעיות עם הזבל, היו שם תעלות כאלו מכוונות בפלטות ברזל שהשתן היה יורד למטה, והזבל היה נשאר למעלה. פה ברמת יוחנן היו תעלות בטון פתוחות, היו משתמשים בהרבה קש, והיה המון זבל. הוצאת הזבל היתה ממש עבודה פרך, היה צריך לעלות עם המריצה מלאה על קרש וממנו לערימת הזבל.

כשהגענו לרמת יוחנן לחצו עלי להיכנס לרפת יחד עם מוטל ומיליצ'ה, עבדו אז גם עוזי ושני פועלים שכירים. הייתה גם קבוצה של ילדים, י"א - י"ב, היו באים לחלוב שעתים אחרי הצהריים, בלמי החופש עבדו ימים שלימים.

עבדתי גם עם נורית כהן ורותי מלמד, הבחורות היו עובדות אז, לא עשו בעיות, לא מזמן פגשתי את רותי ונזכרנו, היו לה אז קרובים בארה"ב והיא נסעה לבקר אותם. כשחזרה סידרו אותה לעבוד איתי בחליבת לילה, חלבו אז רק שני אנשים. סיפרתי לה שברוסיה הנורמה של חולבת הייתה 8 פרות, ופה, מסכנה, הייתה צריכה לחלוב בחורף 20 פרות.

כלי לחאם מראש הגעתי לסנדלריה, שלמה עם סינור מוכתם נאבק עם זוג נעלי-כית מרופטות - מחליף את הרוכסן.

- סיפרתי לו שמתכוונים להוציא עלון, שהנושא יהיה רפת, רפתנים, זכרונות, סיפורים - אז הולכים אל המקורות.

- "אז מה פתאום דווקא אני?" - שלמה מופתע - ולאחר הפתעה הראשונה - "נו טוב, התחלתי לעבוד בשפלים עוד ב-1942.

תמיד היה לחץ באנשים, אף פעם לא היה מספיק, לא למדתי באופן מיוחד, התעניינתי, שמעתי הרצאות של מומחים, הייתי בכנסים.

בקורס ארוך ומסודר - לא הייתי מעולם. מפסיק לעבוד ושוקע בהרהורים.

- "שלמה, אתה יכול להמשיך לעבוד, אני אשאל ואתה תספר".

- "לא, אי אפשר, גם לדבר וגם לדפוק, כשמדברים - מדברים, כשדופקים - דופקים" - חד וחלק.

- "תנאי העבודה היו קשים מאד, חליבה בידיים, תערוכת בידיים, יום עבודה ארוך מ-3.00 בבוקר עד 6.00 בערב, עם קצת הפסקה פה ושם, בנוסף היו גם שני הילדים הקטנים, כשאחד חולני מאד, וגוטל שהייתה עסוקה איתו כל הזמן, יזכר לטוב בן-ציון שהיה "מאמץ" את הגדול עד שהייתי גומר לעבוד מאוחר בערב ורץ מהר לקחת אותו."

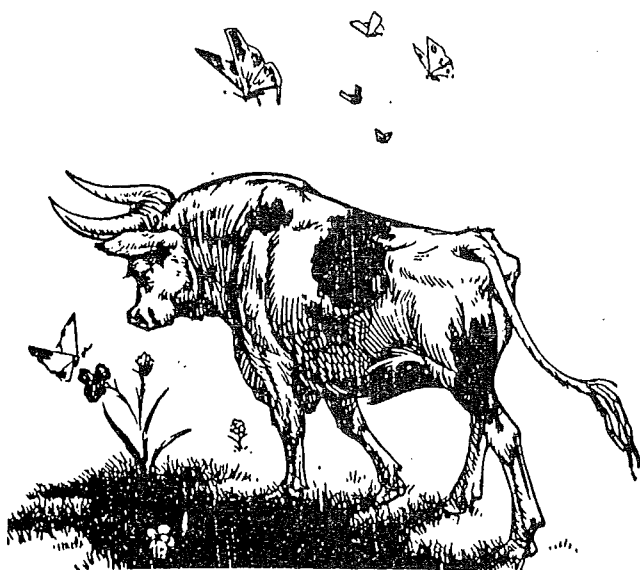
- "כן, שלמה, אתה יכול לכתוב, לשם כך יש עלון".

- "לא פעם מתחשק לי, אבל "איך וייעס?" (אני יודע?) אני דווקא... לא ארוך, הכל בקיצור, נו זה בענין החובות... לא רשימה גדולה... מה הרעיון המרכזי? - אני מאשים את הקיבוץ שבשנים האחרונות ממש עשו חגיגה וחיו מעל היכולת".
נערה צעירה נכנסת לסנדלריה, בידה זוג נעליים חדשות, מפסיקה את שטף הרצאתו באמצע.

- "אתה יכול להרחיב לי את הנעליים?"
- "מה להרחיב?" - לא שומע טוב, -
"להרחיב. אה!"

- "תראי, אני יכול לנסות, אבל אם זה מצליח - מצליח, לא אז לא. וזה גם לוקח הרבה זמן, כל נעל צריכה לעמוד יומיים על המכונה, בכלל אני לא ממליץ לקנות נעליים חדשות בשביל להרחיב".
- "טוב, אז כבר לא חשוב, תודה".
לוקחת את הנעליים ונעלמת.

... - "אז מה שאני חושב זה שקיבוץ שבונה דירות כאלה לא יכול אחר כך לבוא ולבקש להמיר את החובות וכל היתר, תגיד, יש מקום לרשימה כזו? לא בעצם זה לא חשוב. אני לא חושב שאני אכתוב." ●

ברפת א' חלבו בידיים, אתה זוכר? - הוא שואל אותי - את המכונות הישנות, שני דליים גדולים, ואיפה שהפרות עומדות (מראה לי איפה בידיים) היה כזה מין ואקום, אבל אני עבדתי בידיים."

- "המשכתי ברפת 3 שנים, אף פעם לא רבתי עם אף אחד. זכרונות נעלמים נשאר לי מהעבודה עם אהרון גלר - יהודי נבון, שקט, חכם, לא גס וגם איש ספר."

- שלמה ממחר להגיע ל"חוויה" המרה של אותו סוף קיץ, חוויה שהשאירה בו את אותותיה עד היום.

- "זה היה ביום שבת, רגעים קודם עוד העמסתי עם נחמן 50 כדים בשתי קומות על המשאית כדי לשלוח את החלב לתנובה."
- "אחרי שהוא נסע זה קרה".
"הייתי צריך לגשת להשקות ולהאכיל את העגלות, בתקופה ההיא כבר לא השתמשנו בפריים, היה "מכון הזרעה", אותו פר היה פר רזרבי, כשנכנסתי למעבר הצר (60 - 70 ס"מ) לפתוח את הברז, הוא הצליח לשבור צינור של 3-4 צול ולהכניס בי את הראש. לא יכולתי לצאת ולברוח. הפגיעה הייתה בעצב של הרגל, הרופאים אמרו שלמעשה זה היה ענין של מזל."

- "פתאום קרה "נס", הפר הכניס את ראשו חזרה ונפלתי על הרצפה, לקחו אותי על אלונקה למרפאה, לא זוכר אפילו מי זה היה... במרפאה התעלפתי."
- "לא הייתי כזה גיבור, וגם לא רציתי להראות את עצמי כזה, עד היום אני סובל מזה. הרגל לא בסדר (משפשי כל הזמן את הירך הפגועה בשתי ידיו). בשניות הראשונות חשכתי שאני לא יוצא מזה, לולא הכניס הפר את ראשו חזרה, היה מחסל אותי. אחרי זה הייתי זמן רב במצב לא טוב."

כשכבר קצת הלכתי, ביקשתי את לייזר פארן שהיה אז מסדר עבודה, שימצא לי משהו לעשות. הוא אמר שגורדון עושה צעצועים - "תכנס לצבוע" - מאז נעשיתי פחה. "אתה זוכר?" הוא שואל אותי, אם אני זוכר עוד "מוסד" כזה.

- שלמה אוחד את הסכין ומנסה לשחרר את הרוכסן הישן מנעל הבית הישנה, "אי אפשר גם לעבוד וגם לדבר". לאחר כמה שניות של שקט - "תגיד אתה עורך את ה"ברמה"? לא פעם מתחשק לי לכתוב, יש לי כמה השגות על הקיבוץ, המצב הכלכלי, אבל גם על המצב החברתי. תגיד לי, יש מקום לרשימה כזאת? - הלא כל כך הרבה דשו בזה."